

Bulletin BBH:

Novela zákona o bankách

červenec 2014

Obsah

1.	Nové požadavky na kapitál	2
2.	Správa a řízení společnosti (corporate governance)	3
3.	Krizové řízení v bankovním sektoru	4
4.	Pravomoci orgánů dohledu a hostitelských členských států	4
5.	Správní sankce	4
6.	Zveřejňování informací	5
7.	Terminologické změny	5
8.	Změny dalších zákonů	5
9.	Prováděcí vyhláška	5

PRAHA

BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
Klimentská 1207/10, 110 00 Praha 1
www.bbhc.cz

BRATISLAVA

BBH advokátska kancelária, s. r. o.
Gorkého 3, 811 01 Bratislava 1
www.bbhs.sk

MOSKVA

BBH Legal LLC
1st Brestskaya, 29, Business Center „Capital Tower“
125047, Moscow www.bbhllegal.ru

Dne 22.7.2014 byla zveřejněna ve Sbírce zásadní novela zákona o bankách,¹ která transponuje novou unijní směrnici pro banky - CRD IV² a adaptuje český právní řád na nařízení CRR.³ Částečně zohledňuje také směrnici o krizovém řízení BRRD.⁴ Na novelu navazuje zcela nová vyhláška ČNB o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

Tento bulletin shrnuje hlavní prvky nového regulačního režimu pro banky, kampeličky a obchodníky s cennými papíry,⁵ zavedené novelou.

Je nutno poznamenat, že řada dalších povinností pro Instituce přitom plyne z přímo závazného nařízení CRR. Na tyto základní předpisy navazuje řada prováděcích technických norem a regulačních technických norem vydaných Komisí a obecných pokynů vydávaných EBA, které podrobně specifikují celou řadu povinností stanovených v ZoB a v CRR. Řada technických aspektů činnosti jednotlivých institucí je upravena také tzv. uznávanými standardy, které jsou tyto instituce rovněž povinny zohledňovat.⁶

¹ Zákon č. 135/204 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a dohledu nad nimi

² Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES

³ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012

⁵ Pro přehlednost jsou tyto osoby souhrnně označeny jako "Instituce".

⁶ Přehled těchto právních předpisů a standardů lze nalézt např. na stránkách ČNB na <http://www.cnb.cz>

1. Nové požadavky na kapitál

Mezi hlavní změny na základě směrnice CRD IV patří nové požadavky na kapitál jednak v podobě nové struktury kapitálových požadavků ve vztahu k jednotlivým složkám kapitálu (Tier 1 a Tier 2), jednak v podobě kapitálových rezerv, (§12a a násl. ZoB). Institucím se ukládá povinnost udržovat minimální úroveň kapitálu v rámci tzv. **kombinované kapitálové rezervy** instituce (§ 12d)⁷. V případě, že kapitál instituce poklesne do pásma čerpání kombinované kapitálové rezervy, bude instituce povinna omezit rozdělení zisku po zdanění podle pravidel stanovených vyhláškou ČNB a současně předloží ČNB plán obnovení kapitálu, který musí být ČNB schválen.

Bezpečnostní kapitálová rezerva

Bezpečnostní kapitálová rezerva (§12e), jež je zavedena ke dni účinnosti zákona, ukládá institucím povinnost udržovat nad minimálními požadavky na kapitál bezpečnostní kapitálovou rezervu odpovídající hodnotě 2,5 % z celkového objemu rizikové expozice.⁸ Většina českých institucí v současné době disponuje dostatečným kapitálovým vybavením a plnění výše zmíněné bezpečnostní kapitálové rezervy by nemělo představovat riziko pro jejich fungování a schopnost poskytnout úvěry a další služby.

Proticyklická kapitálová rezerva

Proticyklická kapitálová rezerva je jedním z nástrojů ČNB, který bude mít k dispozici tehdy, pokud bude nezbytné zmírnit růst úvěrové emise a vytvářet tlak na instituce, aby vytvářely dostatek kapitálových rezerv, pokud by finanční sektor začal být ohrožován výraznými ztrátami. Na základě novely mají instituce povinnost udržovat nad minimálními požadavky na kapitál proticyklickou

⁷ Kombinované kapitálové rezervy instituce tvoří bezpečnostní kapitálová rezerva, proticyklická kapitálová rezerva, kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika a kapitálová rezerva pro globální a jiné systémově významné instituce

⁸ Objem aktiv a podrozvahových položek instituce upravený s ohledem na s nimi spojené riziko

kapitálovou rezervu, která je specifická pro každou jednotlivou instituci. Obecný postup výpočtu sazby proticyklické kapitálové rezervy je upraven v §12f a podrobná pravidla pro výpočet stanoví ČNB vyhláškou. V § 12f odst. 1 je zakotveno právo ČNB stanovit sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro ČR a postup při stanovení této sazby.

Kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika

Kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika (§12i a násl.) má opět právo stanovit ČNB pro celý finanční sektor nebo jeho část a může být aplikována na expozice umístěné v ČR, v jiném členském státě nebo v jiném než členském státě. ČNB stanoví sazbu pro tuto kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika vyjádřenou v procentech z celkového objemu rizikové expozice, a to ve výši stanové v §12i odst. 2. Sazbu kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika stanoví ČNB opatřením obecné povahy, v případě sazby vyšší než 5% z celkového objemu rizikové expozice stanoví tuto sazbu pouze se souhlasem Komise. O záměru stanovit sazbu kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika informuje ČNB Komisi, EBA, ESRB a orgány dohledu dotčených členských států.

Kapitálová rezerva pro systémově významné instituce

Od 1.1.2016 bude ČNB určovat systémově významné instituce a o takto značených subjektech informovat ESRB,⁹ EBA¹⁰ a Komisi a zveřejňovat seznam obsahující systémově významné instituce. ČNB identifikuje globálně systémově významné instituce na základě metodiky EBA a označí je jako G-SVI¹¹, zařadí je do jedné z pěti kategorií, přičemž ke každé kategorii ČNB stanoví sazbu kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika v rozmezí 1-3,5% z celkového objemu rizikové expozice.

Do 1.1.2015 vydá EBA obecné pokyny týkající se kritérií, na základě kterých lze určit druhou skupinu subjektů, a to jiné systémově významné instituce (J-SVI). Po takto

identifikovaných institucích může ČNB vyžadovat průběžné udržování kapitálové rezervy až do výše 2% z celkového objemu rizikové expozice.

2. Správa a řízení společnosti (corporate governance)

Nová právní úprava je zaměřena na zvýšení efektivity dohledu nad riziky podstupovanými institucemi, zohlednění významu oddělení řízení rizik od provádění provozních činností Institucí a na zajištění účinné vnitřní kontroly a řízení rizik instituce.

Řídící a kontrolní orgány

Novela stanovuje přísnější požadavky na řídicí a kontrolní orgány instituce. Např. oproti obecné úpravě dle ZOK¹² u monistické struktury vedení akciové společnosti zvyšuje novela minimální požadovaný počet členů správní rady na pět a zakotvuje povinné členství statutárního ředitele ve správní radě banky. Minimální počet členů stanovený v zákoně o obchodních korporacích (3) by neumožnil naplnit požadavky směrnice CRD IV. Členové statutárního orgánu, dozorčí rady a správní rady Institucí (vč. členů kontrolní komise a úvěrové komise družstevních záložen) musí být osobami, které mají odpovídající odbornou způsobilost, zkušenost a důvěryhodnost, a dále musí disponovat dostatečným časovým prostorem pro řádný výkon funkce. Přitom Instituce jsou povinny tyto předpoklady soustavně ověřovat a mj. jsou povinny zajistit adekvátní proškolení členů orgánů.

Systém řízení rizik

Nová právní úprava významně posiluje funkci řízení rizik v rámci institucí, mj. vyžaduje zřízení funkce chief risk officer. Banka, která je významná vzhledem ke své velikosti, vnitřní organizaci, povaze, rozsahu a složitosti svých činností, je povinna zřídit speciální výbor pro rizika, výbor pro jmenování a výbor pro odměňování. Podrobné povinnosti stanoví ČNB vyhláškou.

⁹ Evropská rada pro systémová rizika

¹⁰ Evropský orgán pro bankovníctví

¹¹ Globální systémově významné instituce

¹² Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Pravidla odměňování

V návaznosti na předchozí právní úpravu jsou podrobněji rozpracována pravidla pro odměňování. Politika odměňování je podrobně upravena ve vyhlášce ČNB v Příloze č. 4. Dále je upraveno právo akcionářů zvýšit úroveň poměru mezi pevnou a pohyblivou složkou odměny nejvyššího vedení instituce, a to maximálně do 200%. O tomto zvýšení má ČNB povinnost informovat EBA.

Whistleblowing

ZoB nově zakotvuje v §7ad tzv. whistleblowing, na jehož základě má být pracovníkům Institucí umožněno interně hlásit porušení zákona, právních předpisů, jejich prováděcích předpisů nebo nařízení CRR, prostřednictvím nezávislého a samostatného komunikačního kanálu, který má instituce povinnost zavést. Tuto povinnost návrh zákona ukládá i ČNB, ale v tomto případě může být oznamovatelem i jiná osoba než pracovník instituce. Konkrétní požadavky na tento komunikační kanál stanoví vyhláška ČNB.

3. Krizové řízení v bankovním sektoru

V rámci nové právní úpravy jsou zavedeny základní prvky rámce krizového řízení v bankovním sektoru upraveného BRRD. ZoB nově stanoví v §25f povinnost institucí sestavit a aktualizovat ozdravný plán k obnovení stabilní finanční situace instituce v případě jejího závažného zhoršení a povinnost orgánu příslušného pro řešení problémů vypracovat a pravidelně aktualizovat plány řešení problémů pro každou instituci. Orgán příslušný pro řešení problémů spolupracuje s EBA při přípravě plánů řešení problémů instituce, informuje EBA o ozdravných plánech instituce tak, jak je stanoveno v §25f odst. 4 a umožní účast zástupce EBA na jednání. Pro účely implementace požadavků stanovených BRRD je kompetence orgánu pro řešení problémů svěřena ČNB. Plná transpozice BRRD a vydání navazujících technických norem se předpokládá do konce roku.

4. Pravomoci orgánů dohledu a hostitelských členských států

Novela přináší mj. přesun odpovědnosti za výkon dohledu nad likviditou poboček bank z členských států orgánu dohledu hostitelského státu na orgán dohledu domovského státu s účinností od 1.1.2015, a to v návaznosti na zavedení nových standardů likvidity. Přechodným ustanovením je pobočce uložena povinnost dodržovat do 31.12.2014 stanovená pravidla likvidity a bezpečného provozu. Z praktického hlediska je významné také zavedení specifického procesu přezkumu a vyhodnocování, na jehož základě ČNB vyhodnocuje rizikovost jednotlivých institucí. Úprava dohledu na konsolidovaném základě doznává také řady změn směrem k rozšíření pravomocí orgánu dohledu nad konsolidující institucí.

5. Správní sankce

Pro případ porušení regulatorních požadavků dává novela ČNB k dispozici významně doplněný seznam opatření k nápravě. Zásadní změnou je mj. skutečnost, že v návaznosti na výsledky přezkumu a vyhodnocování je ČNB oprávněna opatření k nápravě ukládat, aniž by došlo k porušení zákona, a to pokud dospěje k názoru, že je pravděpodobné, že ke vzniku porušení může dojít v budoucnosti. Opatření k nápravě lze nově ukládat i osobám, které nepodléhají dohledu ČNB. Novela obsahuje komplexní úpravu správních deliktů, která významně doplňuje předchozí úpravu. Zcela nově je koncipováno ukládání pokut, kdy novela stanoví maximální výši pokuty až na dvojnásobek výše neoprávněného prospěchu z protiprávního jednání. Není-li možné výši neoprávněného prospěchu zjistit, až do výše 130 mil. Kč v případě fyzických osob a do výše 10% čistého ročního obrátu v případě právnických osob. ČNB má povinnost uveřejnit pravomocná rozhodnutí o uložení opatření k nápravě nebo pokuty, a to buď s osobními údaji nebo za stanovených podmínek bez uvedení osobních údajů.

6. Zveřejňování informací

Od 1.1.2015 se zavádí povinnost institucí zveřejňovat rozšířený okruh informací o své činnosti a hospodářské situaci. Nadnárodní, systémově významné instituce budou vykazovat širší spektrum údajů (vykazování zisků nebo ztrát před zdaněním, daně z příjmů právnických osob nebo obdobné daně placené v zahraničí nebo ztráty a informace o získané veřejné podpoře) v porovnání s ostatními institucemi, které budou tyto informace sdělovat přímo Komisi. Vykazovány budou specifické údaje na konsolidovaném základě za každé účetní období podle členského státu a podle jiného než členského státu. Vykazované informace budou předmětem povinného auditu.¹³

7. Terminologické změny

Dochází ke sjednocení terminologie používané k označení osoby žádající o udělení bankovní licence. Na většině míst zákona se používá pojem „banka“ i tam, kde je z kontextu zřejmé, že se jedná o „budoucí banku“, tedy osobu, která ještě bankou není. Pojem zaměstnanec je nahrazován pojmem pracovník, který má širší význam. V souvislosti se změnou terminologie v CRDIV a CRR se dosavadní označení „speciální přístup“ mění na „interní přístup“. Ustanovení nově definuje některé pojmy odkazem na nařízení CRR (finanční instituce, úvěrové instituce, ekonomicky spjaté osoby atd.)

8. Změny dalších zákonů

Novela přináší změny celé řady dalších zákonů. Komplexní změny se týkají např. ZSUD¹⁴ a ZPKT,¹⁵ do kterých jsou transponována

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES ze dne 17. května 2006 o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek

¹⁴ Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní

analogická ustanovení jako do ZoB. Zákon o stavebním spoření¹⁶ je nově doplněn o problematiku správního trestání a vymezení deliktů. Novelizovány jsou také další zákony,¹⁷ které stanoví širší okruh dohledových oprávnění ČNB a nové pravomoci ohledně ukládání opatření k nápravě a sankcí.

9. Prováděcí vyhláška

Na novelu navazuje zcela nová vyhláška ČNB o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry,¹⁸ která nahrazuje stávající vyhlášku č. 23/2014 Sb. Vyhláška upravuje zejména:

- požadavky na řídicí a kontrolní systém včetně vnitřní kontroly,
- specifikace prvků corporate governance, povinně zřizovaných výborů,
- zásady odměňování,
- požadavky na řízení rizik včetně rizika likvidity a outsourcingu,
- požadavky na tvorbu kombinované kapitálové rezervy a jejich jednotlivých složek,
- požadavky na zprávu o ověření řídicího a kontrolního systému, způsob, strukturu a periodicitu jejího zpracování a lhůtu pro její předložení,
- pravidla pro krytí a omezení rizik,
- pravidla pro uveřejňování informací
- a některé informace a podklady předkládané České národní bance.

radly č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

PRAHA
BRATISLAVA
MOSKVA

Advokátní kancelář BBH, advokátní kancelář, s.r.o. dlouhodobě poskytuje svým klientům právní poradenství v oblasti práva finančních trhů. V rámci svých služeb nabízí také základní informační servis o nejvýznamnějších aktualitách v oblasti regulace a práva finančního trhu.

Bulletin BBH je určen pouze jako obecná informace o některých důležitých novinkách a událostech v oblasti finančních trhů a související právní problematice. Jeho obsah není právním poradenstvím ani doporučením k určitému postupu v konkrétní situaci.

Pokud jsou uváděny odkazy na připravované právní předpisy či stanoviska příslušných orgánů, upozorňujeme na možnost dalších změn v těchto návrzích. Vždy prosím konzultujete oficiálně zveřejněné texty právních předpisů, stanovisek a dalších dokumentů, na které je v bulletinu odkazováno.

V případě zájmu o další informace nebo o individuální poradenství nebo konzultaci nás neváhejte kontaktovat.

Kontakty:

Tomáš Sedláček, Partner, TSedlacek@bbh.cz

Zdeněk Husták, Of counsel, ZHustak@bbh.cz

Adam Nečas, Of counsel, ANecas@bbh.cz

BBH, advokátní kancelář, s.r.o.

Klimentská 1207/10

110 00 Praha 1

Česká republika

IČ: 26143119

DIČ: CZ26143119

Městský soud v Praze oddíl C, vl. 218820

ID datové schránky: 5e2sxxwg

Tel.: +420 234 091 355

Fax: +420 234 091 366

E-mail: legal@bbh.cz

Web: www.bbh.cz

PRAHA

BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
Klimentská 1207/10, 110 00 Praha 1
www.bbh.cz

BRATISLAVA

BBH advokátska kancelária, s. r. o.
Gorkého 3, 811 01 Bratislava 1
www.bbh.sk

MOSKVA

BBH Legal LLC
1st Brestskaya, 29, Business Center „Capital Tower“
125047, Moscow www.bbhlegal.ru